

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ МОЛИЯ ИНСТИТУТИ

**“ЎЗБЕКИСТОНДА СУҒУРТА ФАОЛИЯТИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ВА РАҚАМЛАШТИРИШ
МАСАЛАЛАРИ”**

МАВЗУСИДАГИ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

МАТЕРИАЛЛАРИ

2020 йил 12 феврал

Тошкент

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ МОЛИЯ ИНСТИТУТИ

**“ЎЗБЕКИСТОНДА СУҒУРТА ФАОЛИЯТИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ВА РАҚАМЛАШТИРИШ
МАСАЛАЛАРИ”**

МАВЗУСИДАГИ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

МАТЕРИАЛЛАРИ

2020 йил 12 феврал

Тошкент

“Ўзбекистонда суғурта фаолиятини ривожлантириш ва рақамлаштириш масалалари” (Илмий-амалий конференция материаллари), Т.: 2020 йил. 740 бет

Мазкур илмий-амалий конференция материаллари тўплами рақамли иқтисодиёт ва иқтисодиётнинг инновацион ривожлантириш шароитида суғурта тизимини шаклланиши, турлари ва ривожлантириш каби масалаларга бағишланган илмий мақола ва тезисларидан иборат.

Илмий мақола ва маъруза тезиси матнлари учун муаллифлар масъул.

Ушбу илмий-амалий конференция материаллари ОТ-Ф1-54 “Ўзбекистон суғурта фаолиятини модернизация қилишнинг самарали йўналишларини шакллантиришнинг фундаментал асослари” мавзусидаги фундаментал гранти доирасида нашр қилинган.

Таҳрир ҳайъати раиси:

Азизов У.Ў – и.ф.н., доц.

Таҳрир ҳайъати аъзолари:

Меҳмонов С.У. – и.ф.д., проф.;

Шеннаев Х.М. – и.ф.н., доц.;

Жўраев Т.Т. – и.ф.д., проф. ;

Асатуллаев Х.С. – и.ф.н., доц.;

Халикулова Г.Т. – к.ўқт.;

Нуралиева М.М– к. ўқт.;

Мамадиёров О.У. – к.ўқт.;

Такризчилар:

Хажиев Б.Д. – и.ф.д., доц.;

Қўзиева Н.Р. – и.ф.д., проф.;

-mamlakatimizda majburiy tibbiy sug'urta tizimini joriy qilishga puxta tayyorgarlik ko'rish, tibbiy xizmatlarning minimal ijtimoiy paketini shakllantirishdir.

Sug'urta bozorini o'rganish davomida bir qator xulosalarni shakllantirish mumkin. Birinchidan, bugungi kunda mamlakatimiz milliy sug'urta bozori nisbatan tez rivojlanayotgan bo'lsada, bugungi kun jahon talablariga to'liq javob bera olmaydi.

Ikkinchidan, mamlakat sug'urta bozorining rivojlanganlik darajasini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlar bo'lib mazkur mamlakatda bir yil davomida to'plangan jami sug'urta mukofotlarining ushbu mamlakatda o'sha yil davomida ishlab chiqarilgan yalpi ichki mahsulotga nisbati ko'rsatkichi va ikkinchi ko'rsatkich bir yil davomida to'plangan jami sug'urta mukofotlarining mazkur mamlakatning aholi soniga nisbati ko'rsatkichlari hisoblanadi.

Uchinchidan, aholida sug'urta tashkilotlariga bo'lgan ishonch hamda qiziqishning ortishida asosiy omil bo'lib ushbu tashkilotlar tomonidan sug'urtalanganlarga to'lab berilgan sug'urta qoplamalarining hajmi hisoblanadi. To'lab berilgan sug'urta qoplamalari qanchalik ko'p miqdorni tashkil etsa odamlarda shunchalik ushbu tashkilotlarga nisbatan ishonch ortib boradi va natijada sug'urtalanuvchilar soni ham ko'payadi. Ushbu ko'rsatkich xorijiy mamlakatlarda 90 foizgacha ham yetib boradi. Bizning mamlakatimizda esa bu ko'rsatkich yigirma foizga ham yetmayapti.

To'rtinchidan, Sug'urta xizmatidan foydalanayotgan va foydalanishi mumkin bo'lgan aholining aksariyat qismi, sug'urta haqida to'liq ma'lumotga ega emas. Holbuki, bu sug'urta turiga talabning ortishi sug'urtalanuvchi va sug'urtalanuvchiga moliyaviy holatini yaxshilashda o'zining salmoqli xissasini qo'shadi.

Yuridik shaxslar sug'urta qildirishi uchun, birinchi navbatda, ularga ishonch kerak. Jismoniy shaxslarga esa to'g'ri ma'lumot. Ma'lumotlar to'g'ri va to'liq bo'lishi ularni sug'urtadan to'g'ri va maqsadli foydalanishga jalb qiladi. Bu jarayonni amalga oshirish uchun sug'urta bozoriga malakali mutaxassislar talab etiladi. Sug'urta kompaniyalarida faoliyat yuritayotgan aksariyat hodimlar sug'urta ishining mutaxassisi emas. Bir bo'lim xodimi ikkinchi bo'lim xodimining faoliyati, amalga oshirayotgan ishlari haqida ma'lumotga ega emas. Agentlar faoliyatida ham xuddi shunday muammo mavjud. Natijada sug'urtalanmoqchi bo'lgan shaxsga sug'urta xizmatlari to'g'ri va to'liq yetkazilmaganligi natijasida aholi to'liq ma'lumotga ega bo'lmasdan sug'urtaga bo'lgan talabning pasayishi va faoliyatga nisbatan ishonmaslik holatlari yuzaga kelmoqda.

Mamlakatimiz sug'urta bozorini rivojlangan mamlakatlar darajasiga yetkazishning eng muhim va asosiy omillaridan biri bu, O'zbekistonda xorijiy mamlakatlar tajribasidan kelib chiqqan holda o'zaro sug'urtani joriy etish va bunda davlatning tashabbuskorligidan foydalanish sug'urta sohasidagi bugungi kunning dolzarb masalasidir. Mamlakatda o'zaro sug'urtani joriy etish uchun avvalambor uning huquqiy ta'minotini yo'lga qo'yish, o'zaro sug'urtani rivojlantirish maqsadida ushbu sohaga taalluqli imtiyoz va preferensiyalarni taqdim etish zarur deb hisoblaymiz. Shunday holatda o'zaro sug'urta, sug'urtaning alohida shakli sifatida tijorat sug'urtasi bilan parallel ravishda rivojlanadi va ko'p sonli potensial sug'urtalanuvchilarni sug'urtaga jalb etish barobarida fuqarolarning moddiy farovonligini oshishida, ularning tadbirkorlik faoliyati bilan bog'liq tavakkalchiliklarini kafolatlashda, korxona va tashkilotlarning barqaror faoliyat ko'rsatishida muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

РУСТАМОВ МАҚСУД СУВОЙҚУЛОВИЧ
ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ БЎЙИЧА ФАЛСАФА ДОКТОРИ (PhD)
**KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING YANADA
RIVOJLANISHIDA BANK TIZIMINING O'RNI**

Mamlakatimizda yuqori o'sish sur'atlarini yanada oshirish, hamda bank tizimini yanada jadal rivojlanish dunyoning rivojlangan davlatlari qatorida o'rin egallashi borasida keng ko'lamli ijtimoiy-iqtisodiy ishlar amalga oshirilmoqda. Mamlakat iqtisodiyotini yanada rivojlanishida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari alohida ahamiyatlidir. Prezidentimiz tomonida

qabul qilingan 2017 yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi farmoni bilan “2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini tasdiqladi”⁴⁰³. Farmonning qabul qilinishi mamlakatimizni yanada rivojlanishiga asos bo‘lib xizmat qilmoqda.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohatlar strategiyasining samaradorligi, ayni vaqtda ham ko‘plab davlatlar o‘z boshidan o‘tkazayotgan inqirozga qarshi kurashish borasida to‘plangan tajribalar nufuzli xalqaro moliya va iqtisodiy institutlar, jahondagi yetakchi ilmiy markazlar tomonidan yuqori baholanayotganligini ta’kidlab o‘tishimiz lozim.

Taqqoslash uchun bir qator chet el davlatlarida kichik biznesning YAIMdagi ulushini olib qaraydigan bo‘lsak, Fransiya bu ko‘rsatkich 62 foizni, Italiya - 60 foizni, Yaponiyada - 55 foizni, Germaniyada - 54 foizni, Buyuk Britaniya - 53 foizni, AQSHda - 52 foizni, Qozog‘istonda - 25,6 foizni, Rossiyada – 20,0 foizni tashkil etadi⁴⁰⁴. Mamlakatlar iqtisodiy rivojlanganlik darajasini ko‘rsatib beruvchi YAIM ko‘rsatkichi tarkibida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining ulushi oshib borishi bu ijobiy holat hisoblanadi.

Dunyoning turli davlatlarida kichik biznesning YAIMdagi ulushi (foizda)

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining ulushi ko‘payib borishi, aholi daromadlarining yil sayin oshib borishiga xizmat qilmoqda. Jumladan, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini banklar tomonidan qo‘llab-quvvatlanayotganligi, ularning oson va qulay faoliyat olib borishiga imkon yaratmoqda. Banklar resurs bazasini yanada oshirish hamda ularning barqarorligini ta’minlash borasida ham keng ishlar amalga oshirilmoqda. Banklar tomonidan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’ektlariga ajratilayotgan kreditlar hajmi yildan yilga o‘sayotganligi ham buning asosi bo‘lib hisoblanadi.

Mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyati muhim rol o‘ynaydi, xorijiy davlatlarda bu sohani rivojlantirish, jumladan, Germaniya, Finlyandiya, Norvegiya, Shvetsiya kabi davlatlarda mavjud ish o‘rinlarining qariyb 70 foizi kichik biznes hissasiga to‘g‘ri keladi. Shuningdek, Xitoy, Yaponiya, Janubiy Koreya, Singapur va boshqa mamlakatlarda ham kichik biznesning iqtisodiyotdagi o‘rni juda muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Ayniqsa, Xitoyda eksport hajmining qariyb 60 foizi kichik biznes vakillari hissasiga to‘g‘ri kelayotgani ham mazkur soha jahon iqtisodiyotida yetakchi o‘rin egallaganini ko‘rishimiz mumkin.

⁴⁰³“O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi farmoni. 07.02.2017. PF-4947.

⁴⁰⁴O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2016-yil yakunlari va 2017-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan ma‘ruzasi. (www.stat.uz sayti ma‘lumotlari).

МУНДАРИЖА

	ФИО	Мавзу	Бет
1.	Шеннаев Х.	“Big data” технологияларидан сугурта фаолиятида фойдаланиш: ақш тажрибаси ва уни Ўзбекистонда қўллаш имкониятлари	1
2.	Мирабзалов М. М.	Сугурта маркетингини ривожлантириш- сугурта бизнеси асоси сифатида	5
3.	Халикулова Г. Т.	Рақамли технологиялар ва улардан сугурта бозорида фойдаланиш имкониятлари	9
4.	Набиев Э. Г.	Управление инновациями в системе подготовки менеджеров	15
5.	Мухтарова У.К.	Роль и значение управления финансами в деятельности страховой компании	17
6.	Сеитова Л.П.	Sug'urta faolyati va uni rivojlantirishning samarali yo'nalishlari	20
7.	Мухтарова У. Касимова С.	Зарубежный опыт управления финансовыми ресурсами страховых компаний	21
8.	Абдураимова М. А.	Бухгалтерия ҳисобини ислоҳ қилиш шароитида сугурта ташкилотлари молиявий ҳисоботларининг шаклланиши	24
9.	Баймуратов Т.М.	О структуре перестраховочных отношений	27
10.	Назарова Г.Х.	Инвестиция фаолиятида сугурта компанияларининг ўрни	30
11.	Ташмухамедова Д.А.	Ягона газна ҳисобварағида бюджет маблағларни бошқариш	31
12.	Жалолова Д.Ж.	Стратегия маркетинга - инструмент управления организацией	32
13.	Мамадиёров О.У.	Сугурта фаолиятини ривожлантиришда инновацияларнинг роли	35
14.	Маматов Б., Хайдаров А.	Фуқаролар пенсия таъминоти тизимида меҳнат дафтарчаси: мазмуни, хусусиятлари ва рақамлаштириш зарурати	37
15.	Якубов У. К.	Хўжалик юритувчи субъектнинг ташки савдо фаолиятида рекламация таҳлили	38
16.	Ibragimov G' A., Xudayberdiyeva D. A.	Zamonaviy sharoitda xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyatlari	40
17.	Abduhalilova S. Abdusattorova M.D	O'zbekistonda sug'urta faoliyati va uning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi o'rni	42
18.	Asamxodjayeva Sh.Sh	O'zbekistonda investitsiya siyosatining ustuvor yo'nalishlari va unda sug'urta kompaniyalarining tutgan o'rni	45
19.	Asrayev U. Xolmuxamedov A.	Innovatsion bank xizmatlarini yaratish muammolari va yechimlari	48
20.	Azimova L.S, Avazov N.R	Xorijiy investitsiyalar asosida iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	49
21.	Nuritdinova V. Azizov A.,	Sug'urta bozorining mamlakatimiz iqtisodiyotidagi o'rni va sug'urta bozorining istiqboli masalalari	52
22.	Fayziyeva Z. Turdiyeva X.	O'zbekistonda sug'urta bozorini takomillashtirish hamda moliyaviy nazoratni tashkil etish yo'llari	54
23.	Karimov Sh. Xidirov N.	Iqtisodiyotning turli tarmoqlari va sohalarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	55
24.	Khakberdieva N.	National innovation system of the Republic of Korea	58
25.	Doniyorova M. Xidirov N.	O'zbekistonda bank-moliya tizimining rivojlanishida bank risklarining o'rni	61

352.	Якубов У. К. Кимсанбаева М. Б.	Ташқи савдо фаолиятига валюта курси ўзгаришининг таъсирини таҳлили	690
353.	Allaberganov Z.G.	“Aqlli” texnologiyalarni jalb qilish – samaradorlik kalitidir	693
354.	Мутафакулов Я.Б.	Аграр соҳага инновацион фаолиятни тадбиқ этишнинг истикболлари	694
355.	Бахромов Р. Отахонова Ш	Кадрлар тайёрлашда инновацион технологияларнинг ўрни ва аҳамияти	696
356.	Шехова Ё.Э. Жўраев Т.Т	Тадбиркорлик муҳити ва унга таъсир этувчи омиллар	698
357.	Якубова Н.Т	Стратегии развития бизнес-процесса в страховой деятельности: специфичность, императивы и тренды	699
358.	Abduxolov J. Avalova G.	Uzbekistonda raqqli iqtisodiyotni keng tatbiq qilish uchun to'g'ri usulni tanlash	701
359.	Турашев С. Абдукодиров А.	Миллий иқтисодиётни модернизациялаш ва диверсификациялаш	703
360.	Abduraimov U.	Redenomination in Uzbekistan?	708
361.	Шермухамедов Б.У	Тижорат банклари фаолиятида депозит сиёсатини ишлаб чиқиш ва жорий этишнинг халқаро амалиёти	710
362.	Xasanxonova N.	Islomda sug'urta	712
363.	Mutalipov A.M.	O'zbekistonda qimmatli qog'ozlar bozorining amaldagi holati tahlili	714
364.	Ismailova N.K.	O'zbekiston respublikasida sug'urta bozorini rivojlantirish masalalari	717
365.	Рустамов М. С	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining yanada rivojlanishida bank tizimining o'rni	718
366.	Худоёров О.О.	Тижорат банкларининг форвард операцияларини ривожлантиришнинг долзарб масалалари	720

**“ЎЗБЕКИСТОНДА СУГУРТА ФАОЛИЯТИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ВА РАҚАМЛАШТИРИШ
МАСАЛАЛАРИ” МАВЗУСИДАГИ ГРАНТ ДОИРАСИДАГИ
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ**

2020 йил 12 феврал

Босишга рухсат этилди 12.02.2020.

Бичими 60x84 ¹/₈. «Times Uz» гарнитураси. Офсет усулида босилди.

Шартли босма табағи 34,0. Нашр босма табағи 34,35.

Тиражи 100. Буюртма № 220.

«VneshinvestProm» МЧЖ да чоп этилди.

100029, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.